

Természeti károk, természetes bolygatások

Szakmai nap a Börzsönyben

Az Ipoly Erdő Zrt. szeptember 11-én látta vendégül az OEE Erdőművelési Szakosztályát. A rendezvény témája a „Természeti károk, természetes bolygatások a Börzsönyben” volt, melynek bemutatása során különböző időpontokban keletkezett szél- és jégtöréseket, illetve azok kárfelszámolás utáni állapotát néztük meg. A szakmai program során északról déli irányban haladva átkeltünk a Börzsönyön, érintve a Kemencei, Diósjenői és Királyréti Erdészeteket.

Királyházáról indulva, a Kemencei Erdészet Rakottyás-völgyi tömbjében 2014 decemberében keletkezett jégkárosítást és annak kárfelszámolását tekintettük meg. A jegesedés mértékére jellemző, hogy az ág esetenként átmérőjének tízszeresére hízott a felrakódott jégtől.

Varga Zoltán erdészetvezetőtől és kollégáitól részletes tájékoztatást kaptunk a 8300 hektáros, teljes területen védett (94% védett, 6% NATURA 2000) Kemencei Erdészet gazdálkodásáról, vadászati és közjóléti tevékenységéről. A feltártság igen gyenge, 3,6 fm/ha. 1100 hektár átalakító és 980 hektár faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőterületet kezelnek. Fafajaikban elsősorban a bükkös és gyertyános-tölgyes klímának megfelelő őshonos fajok dominálnak.

A tavalyi jégkárosítás mértéke az erdészet ötévi fakitermelésének felel meg. A károsodott faanyag kitermelése még folyamatban van, annak ellenére, hogy az Ipoly Erdő Zrt. jelentős fakitermelő kapacitást csoportosított át. Vendéglátóink kiemelték, hogy az erdészeti és természetvédelmi hatóság, valamint a természetvédelmi kezelő gyors ügyintézése és pozitív hozzáállása nagy segítség volt az érdemi kárfelszámolás megkezdéséhez.

A jégkároknak három főbb megjelenési formáját mutatták be. Ezek: a „végvágás jellegű” dölések, a „bontás jellegű” dölések és a fél hektárnál nem nagyobb területű foltos megdölések, törések. Az első két kármegjelenés faanya-

gának összetermelése után a szokványos erdőművelési eljárásokkal biztosítható a terület fedettsége. A még részben álló és élő fákkal jellemzett, megdült foltokban némi polémia keletkezett a további teendőkről.

A felújítás (felújulás) vizsgálatát már a jelenlegi kiinduló állapot mintavételes felméréssel kezdték. Hektáronként egy darab ötszáz négyzetméter területet körben becsülik a természetes újulatot, ezen belül öt négyzetméteren tételesen számolják is a magoncokat. Várhatóan - némi pótlás után - a korábbinál jelentősen elegyesebb állományok fognak létrejönni. A fakitermelések befejezése után a visszamaradt holtfát is felméri.

Továbbhaladva a tanulmányúton, ártértünk a Diósjenői Erdészet területére. Itt a Verebes-kaszálón álló kopjafánál megemlékeztünk Sándor Géza egykori erdőfelügyelőről. Zanati László erde-

zetvezető részletesen méltatta szakmai tevékenységét, többek közt a természetes felújítások sikere érdekében tett, az erdészetet is segítő erőfeszítéseit.

A tisztás szélén álló tompakaréjú juharról megtudtuk, hogy vélhetően a 19. században Vinkovciból ideköltözött – a horvát erdészek által is elismert – Kuzma Gyula erdőgondnok munkássága révén kerülhetett a mai helyére.

A Diósjenői Erdészetnél fontos fafaj a vörösfenyő, amit irodalmi adatok szerint már a 18. századtól ültettek. Fája mindig is a legértékesebb volt. Csónakhoz, malomtengelyhez való minőségű rönkjét árverésen értékesítették. Mára, a természetvédelmi státusz miatt, csupán megtűrt fafaj lett.

A Foltán-kereszt melletti ötszáz hektáros, átalakító üzemmódú erdőtömbben a 2010. évi szélkárok utáni erdőfelújítást mutattak be a vendéglátók. A bükkcsemetével kivitelezett pótlás sikerült, emellett az elegyes természetes újulat is eléri a sikerességhez szükséges tőszámot. Bár téli időszakban kevés vad tartózkodik ebben a magasságban, a felújításokban mégis tapasztalható vadkár.

A nap utolsó terepi színhelyei a Királyréti Erdészet Szokolya községhatárában lévő, Szénpatak-völgyi erdőtömbjében voltak. Különböző időpontokban keletkezett károsításokat követő állapotokat jártunk be. A 1996., 1999., 2001., 2010. évi szél- és jégtörések utáni terepi képekből kaptunk áttekintő keresztmetszetet. Az 5100 hektáros Erdészet teljes területe nem vágásos üzemmódban van a 2007. évi üzemtervezés óta. Az átállásra vonatkozó döntést hosszas egyeztetés, gazdasági számítás előzte meg. Bár rövid távon a vágásos üzemmód fenntartása jövedelmezőbb, a nagy mennyiségű kalamitás miatt a távlatilag tervezhető hozamok csökkennének. Irodalmi adatok alátámasztják, hogy a korábbi évtizedekben is jellemző volt erre a területre a nagy volumenű kalamitás. Az 1925. évi széldőlés utáni egykorú állományokat érték a legnagyobb mértékben az utóbbi húsz év károsításai. A nem vágásos üzemmódok révén nem csak az erdőmű-

velési költségek minimalizálhatók, de – a változatosabb kor- és fafajösszetételű állományok állékonysága miatt – hosszú távon kiegyenlítősebb lehet a fakitermelés is. Ruff János erdészetvezető tapasztalatai szerint a mozaikosabb állományokban a jegesedés is kisebb mértékű. A fakitermelés zömét egy fa-magasságnyi lékes szálaló vágásban és a korábban károsodott, felújult foltokban megmaradt anyafák szálalásával végzik.

A magas színvonalú és tanulságos programért köszönet illeti az Ipoly Erdő Zrt. vezetését és a három vendéglátó erdészet szakszemélyzetét.

Urbán Pál, elnök
OEE Erdőművelési Szakosztály